

2. Апрецова Н.Г. К вопросу о законодательном определении недвижимости как объекте налогообложения / Н.Г. Апрецова // Государство и право. – 2000. – № 6. – С. 92–95.

3. Бухтіярова І.О. Поняття нерухомості для цілей оподаткування / І.О. Бухтіярова // Наше право. – 2013. – № 3. – С. 195–200.

4. Бобох Н.М. Формування механізму оподаткування нерухомого майна в Україні / [Текст] : дис. ... канд. економ. наук : 08.00.08 / Бобох Н.М. – Львів, 2011. – 205 с.

5. Дукашев К.В. Правовой режим недвижимого имущества в целях налогообложения. [Текст]: Дисс. ... канд. юрид. наук : 12.00.14 / К.В. Дукашев.. – М., 2007. – 196 с.

Шевчук О.М.,

ассистент кафедры административного права

та административной деятельности

Национального университета

«Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»

КЛАСИФІКАЦІЯ ВИДІВ ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ОБІГУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ ТА ПСИХОТРОПНИХ РЕЧОВИН

Незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів належать до глобальних проблем сучасності [1]. Одним із заходів протидії незаконного обігу є державний контроль в цій сфері. Державний контроль у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів має свої, притаманні йому види. Як вказує В. М. Гаращук, призначення державного контролю полягає у виявленні фактичного стану справ у різних царинах суспільного життя (в тому числі й у сфері наркотичних засобів та психотропних речовин) [2, с. 45]. Важливе суттєве значення для практичної організації та правового регулювання державного контролю у сфері обігу наркотичних засобів має класифікація його видів.

За колом суб'єктів, які здійснюють контроль. В науці адміністративного права такою критерієм класифікації є найбільш традиційним. За взаємозв'язком контролюючого суб'єкта та підконтрольного об'єкта виділяють зовнішній (парламентський, президентський та судовий) та внутрішній контроль [3, с. 70]. У сфері обігу наркотичних засобів внутрішній контроль може здійснюватись власником підприємства, установи організації, засновниками юридичної особи, фізичною особою – суб'єктом господарювання щодо своїх підлеглих тощо. Зовнішній же контроль здійснюється як органами державної влади та місцевого самоврядування, так і громадськістю у сфері обігу наркотичних засобів. «Контроль за виконанням суб'єктами господарювання вимог законодавства у сфері обігу наркотичних засобів здійснюється Державною службою України з контролю за наркотиками (далі – ДСКН України), МОЗ, МВС, СБ України, Держмитслужбою та іншими органами у межах їх повноважень .

За часом здійснення контроль поділяється на попередній, поточний (оперативний) і наступний [3, с. 70]. Попередній контроль у сфері обігу наркотичних засобів здійснюється при отриманні ним спеціальних дозволів на ведення діяльності у сфері обігу наркотичних засобів (ліцензій тощо). Поточний (оперативний) контроль здійснюється в процесі сфері обігу наркотичних засобів, його завданням є перевірка дотримання суб'єктами

господарювання законодавства, виконання ними взятих на себе зобов'язань. Поточний контроль здійснюється впродовж усього періоду діяльності у сфері обігу наркотичних засобів при проведенні, як правило, планових перевірок. Наступний контроль здійснюється після виконання певних дій та має на меті з'ясування відповідності результату початковому рішенню [4, с. 353]. Наступний контроль у сфері обігу наркотичних засобів може проводитись при припинення діяльності суб'єкта господарювання у цій сфері щодо неналежного використання наданих державою квот ввезення чи вивезення цих засобів тощо.

Залежно від характеру та обсягу контрольних повноважень виділяють загальний та спеціальний контроль [3, с. 70]. При такій класифікації важливим є обсяг повноважень контролюючого суб'єкта, їх характер та закріплення у нормативно-правовому акті, що регламентує діяльність суб'єкта контролю. Так, загальний контроль здійснюють органи нарівні зі своєю основною діяльністю. Спеціальний контроль існує тоді, коли основною функцією органу є здійснення контролю. Під час здійснення спеціального контролю проводиться більш глибокий аналіз реального стану, детальніше проводяться спостереження й перевірки виконання поставлених завдань, застосовуються заходи попередження та припинення неправомірних дій. Окремі науковці деталізують цю класифікацію, виділяючи загальний, відомчий та міжвідомчий, надвідомчий контроль [5, с. 256]. Відомчий контроль здійснюють міністерства та відомства всередині відповідної структури (його також називають внутрішньовідомчим). Сутність міжвідомчого контролю полягає в тому, що його здійснює орган міжгалузевої компетенції за виконанням загальнообов'язкових правил, які діють у відповідній сфері. До міжвідомчого контролю відносять і контроль з боку спеціалізованих державних інспекцій, служб, комісій, комітетів, управлінь тощо, які структурно входять до складу відповідних міністерств тощо. Надвідомчий контроль здійснюють органи загальної компетенції – Кабінет Міністрів України, місцеві державні адміністрації, незалежно від відомчого підпорядкування об'єктів контролю [5, с. 257].

Залежно від призначення контролю виділяють загальний та цільовий контроль. Загальний контроль охоплює всі напрями діяльності суб'єкта господарювання у сфері обігу наркотичних засобів, тоді як цільовий контроль – окремого напрямку роботи (наприклад, сплати податків, використання квот та ін.).

Залежно від джерел отримання даних контроль поділяють на фактичний і документальний [3, с. 71]. Документальний контроль здійснюється на підставі аналізу документів, що відображають показники діяльності суб'єкта господарювання в сфері обігу наркотичних засобів. Фактичний контроль здійснюється на підставі фактичного аналізу діяльності підконтрольного об'єкта в досліджуваній сфері.

Залежно від форми здійснення виділяють контроль в сфері обігу наркотичних засобів, що проводиться: 1) у формі перевірок (вивчення окремих напрямів фінансово-господарської діяльності, за результатами якої складають довідку або доповідну записку; 2) ревізій (документальний контроль фінансово-господарської діяльності, за наслідками якої складають акт); витребування звітів тощо [5, с. 243]. Деякі науковці до таких форм відносять також аналіз, моніторинг, нагляд, спостереження, ознайомлення із звітною документацією, інвентаризацію тощо [3, с. 195].

За сферою реалізації виділяють фінансовий, антимонопольний, митний, статистичний контроль, контроль за виконанням управлінських рішень тощо [3, с. 71]. Наприклад, митний контроль, що згідно з Митного кодексу України (далі –МК України) митний контроль – це “сукупність заходів, що здійснюються

митними органами в межах своїх повноважень з метою забезпечення дотримання норм цього Кодексу, законів та інших нормативно-правових актів з питань державної митної справи, міжнародних договорів України...” (п. 24 ст. 4 МК України). На нашу думку, митний контроль наркотичних засобів та психотропних речовин, які переміщуються через митний кордон України: це виконання митними органами України сукупності перевірочних спеціальних дій, спрямованих на дотримання юридичними і фізичними особами митного законодавства України, її міжнародних договорів, а також правил, які регулюють переміщення наркотичних засобів та психотропних речовин через митний кордон України.

Контроль у сфері обігу наркотичних засобів можна поділити на плановий та позаплановий. За кількісним складом суб'єктів контролю, наприклад, О. М. Музичук виділяє також одноосібний і колективний контроль [6]. Подібний поділ можна знайти у законодавстві де визначено як комплексний контроль та звичайний, який здійснюється одним органом [7]. У п. 8 ст. 4 цього Закону зазначено, що органи державного нагляду (контролю) та суб'єкти господарювання, в тому числі в сфері обігу наркотичних засобів мають право фіксувати процес їх здійснення засобами аудіо- та відеотехніки [7], у зв'язку з чим слід погодитись з думкою О. М. Музичука [6] щодо виокремлення таких видів контролю, як автоматизований та неавтоматизований.

Державний контроль у сфері обігу наркотичних засобів можна класифікувати залежно від сфер, в яких він здійснюється. Відповідно до ст.19 Господарського кодексу України, держава здійснює контроль і нагляд за господарською діяльністю суб'єктів господарювання у певних сферах. Особливим різновидом контролю називають нагляд. На наш погляд нагляд є різновидом контролю, що має певні особливості, зокрема, здійснюється щодо організаційно не підпорядкованих об'єктів з метою виявлення та попередження правопорушень, усунення їх наслідків і притягнення винних до відповідальності, без права втручатися в оперативну й господарську діяльність піднаглядних об'єктів, зміни чи скасування їх актів управління.

Підсумовуючи вищевикладене, варто зазначити найбільш поширеними є такі критерії класифікації у сфері обігу наркотичних засобів як суб'єкт здійснення контролю, зв'язок із підконтрольним суб'єктом, предмет контролю, форма, методи та етап (стадія) контролю. Крім того, види державного контролю в сфері обігу наркотичних засобів та психотропних речовин можуть співпадати та перетинатися, але в повній мірі вони не замінюють один одного, діють кожен у своїх межах, що визначаються завданнями цього контролю. Тобто, кожен з видів контролю в досліджуваній сфері спостерігає, аналізує і перевіряє лише діяльність, яку він уповноважений контролювати.

Список використаних джерел:

1. Настюк В. Я. До проблеми обговорення національної стратегії України щодо наркотиків (на період до 2020 р.) / В. Я. Настюк, О. М. Шевчук // <http://narko.gov.ua/komnarko/uk/publish/article/97356>
2. Гаращук В. М. Контроль та нагляд у державному управлінні: моногр. / В. М. Гаращук. – Х.: Фоліо, 2002. – 176 с.
3. Ківалов С. В. Адміністративне право України: [навч.-метод. посіб.] / С. В. Ківалов, Л.Р. Біла. – Одеса: Фенікс, 2008. – 388 с.
4. Адміністративне право України: підруч.: У 2-х т. – Т. 1: Заг. част. / [ред. кол.: В. Б. Авер'янов (голова) та ін.]. – К. : ТОВ «Вид-во «Юрид. думка», 2007. – 592 с

5. Адміністративне право України: підручник / Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, В. В. Богуцький [та ін.]. – Х.: Право, 2010. – 624 с.
6. Музичук О. М. Проблеми класифікації контролю за діяльністю правоохоронних органів в Україні / О. М. Музичук // Право і безпека. – 2010. – № 2.
7. Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності: Закон України від 05.04.2007 р. // ВВР України. – 2007. – № 29. – Ст. 389.